

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 661 din 02.11.2022

Dosar nr.: 273/2021

Petiția nr.: 2730/09.04.2021

Petentă:

Reclamat:

Obiect: Petenta sesizează o posibilă faptă de discriminare (atitudini ostile și umilitoare) ca urmare a deciziei petentei de a înceta contractul de muncă, prin e-mailul transmis de reclamat către administratorul firmei angajatoare (S.C. DACLIM HVAC S.R.L.), e-mail transmis și altor 2 persoane, în contextul solicitării drepturilor salariale restante:

*"I. Fata asta e handicapata mintal, o sa ii plătesc bani azi, poate are nevoie sa isi cumpere corsete sa meargă la f***, sigur mai are numerele de telefon de la muncitori"*

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele și domiciliul procedural ales al petentei

1.

Numele, sediul și domiciliul procedural ales al părții reclamate

2., administrator la S.C. DACLIM HVAC S.R.L., cu sediul în mun. București, șos. Vitan Bârzești 7D, bl. 1, sc. B, etaj 6, ap. 109, sector 4, e-mail: **prin reprezentant convențional ales.**

II. Procedura de citare

3. Prin adresele nr. **2730/27.04.2021**, respectiv nr. **3189/27.04.2021** s-a realizat citarea părților în conformitate cu măsurile dispuse având în vedere contextul evoluției situației epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2, cu solicitarea de a fi transmise completări la petiție, respectiv punctul de vedere în scris (precum și orice alte acte sau dovezi), soluționarea speței urmând a se face în lipsă, odată cu exprimarea acordului părților din dosar, în termenul dat.

4. Procedura de citare nu a fost complet îndeplinită, întrucât plicurile adresate părților s-au returnat la sediul instituției, astfel încât comunicarea s-a făcut pe e-mail în data de 08.07.2021.

5. Prin adresa nr. **5624/27.07.2021**, partea reclamată și-a exprimat expres acordul pentru soluționarea dosarului în lipsă.

6. Prin adresa nr. **5830/03.08.2021**, petentei i-au fost comunicate, în copie, punctele de vedere formulate de reclamați, precum și posibilitatea de a formula concluzii scrise în termen de 15 zile de la primire.

III. Susținerile părților

Sușinerile petentei

7. Petenta a formulat adresa **nr. 2730/09.04.2021**, prin care sesizează o posibilă faptă de discriminare (atitudini ostile și umilitoare) ca urmare a deciziei de a înceta contractul de muncă.

8. Petenta solicită constatarea faptei discriminatorii, aplicarea amenzii contravenționale și obligarea părții reclamate să publice, în mass-media, un rezumat al hotărârii C.N.C.D.

9. **În fapt**, la data de 04.03.2021, petenta susține că a decis să plece de la sediul firmei DACLIM, în urma nenumăratelor atitudini ostile și umilitoare din partea reclamatului (ton ridicat, aruncat cu foi spre petentă, îngrădirea dreptului de replică și de expunere a opiniei etc.).

10. Petenta relatează că după ce reclamatul a avut un comportament nepotrivit la adresa sa, (ton ridicat, gestul de a fi aruncat documente de pe birou), petenta a plecat, spunându-le colegelor că nu mai vine la muncă din ziua următoare, întrucât nu mai suportă atitudinea domnului C.

11. Prin urmare, a doua zi, petentei i-a fost desfăcut contractul de muncă cu acordul părților, fără ca aceasta să fi făcut o cerere de demisie în scris și fără a fi chemată să discute și să rezolve situația pe cale amiabilă.

12. Petenta a acceptat situația și, câteva zile mai târziu, a fost la sediul firmei pentru a-și ridica documentele de închidere, iar din acel moment au început șicanele reclamatului.

13. Petenta susține că acesta a întârziat cu plata lichidării de salariu pe data de 04.03 și după telefoane și rugăminți, a primit banii pe luna februarie, însă mai rămăsese un rest pentru cele 4 zile lucrate din luna martie care trebuiau achitați în data de 04.04.

14. Deși petenta susține că a insistat și de această dată, nu a reușit să obțină banii și astfel, a trimis un e-mail persoanelor responsabile, inclusiv părții reclamate.

15. Urmare a acestui e-mail, petenta susține că a avut loc un schimb de replici destul de dur, în urma căruia a intervenit și domnul C. cu un e-mail referitor la "lichidare salariu luna martie", transmis atât petentei cât și altor 2 persoane în cuprinsul căruia se exprimă după cum urmează:

*"I., Fata asta e handicapata mintal, o sa ii plătesc bani azi, poate are nevoie sa isi cumpere corsete sa meargă la f***, sigur mai are numerele de telefon de la muncitori"*

16. În drept, petenta își întemeiază sesizarea pe prevederile art. 2 alin. (5) din O.G. 137/2000.

17. Pentru a dovedi cele afirmate, petenta inserează în memoriul său schimbul de e-mailuri cu partea reclamată.

18. Prin e-mailul înregistrat la C.N.C.D. sub **nr. 6934/16.09.2021**, petenta a confirmat faptul că a primit punctele de vedere formulate de persoana reclamată și menționează că Proclim și Daclim sunt companii înființate de aceeași persoană, domnul C., ambele având aceeași locație și angajați comuni.

Sușinerile părții reclamate

19. Partea reclamată a formulat punct de vedere înregistrat la C.N.C.D. cu **nr. 5624/27.07.2021**, prin care a comunicat următoarele:

- petenta nu este angajata societății Daclim HVAC S.R.L. și nici nu a avut anterior calitatea de angajat al societății;
- conform contractului individual de muncă nr. 16/28.09.2020, începând cu data de

29.09.2020, petenta a fost angajata societății Proclim HVAC S.R.L., având funcția de operator introducere, validare și prelucrare date;

- prin cererea din data de 04.03.2021, petenta a solicitat societății Proclim HVAC S.R.L., „încetarea contractului individual de muncă pe cale amiabilă în conformitate cu dispozițiile art. 55, lit. b din Codul Muncii...”, astfel încât, începând cu data de 05.03.2021, nu mai are nici calitatea de angajat al societății Proclim HVAC S.R.L.
- la data de 08.04.2021, petenta nu se afla în relații de muncă cu societatea Daclim HVAC S.R.L. și nici cu societatea Proclim HVAC S.R.L.

20. Având în vedere situația de fapt expusă prin raportare la încadrarea în drept făcută de petentă, partea reclamată solicită respingerea petiției, motivat de faptul că aceasta nu se afla în relații de muncă, deci nu era angajată.

21. Partea reclamată susține că petiția este îndreptată împotriva unei persoane care nu are calitate procesuală pasivă, deoarece **domnul C. este administratorul firmei Daclim HVAC**, iar locul de muncă al petentei a fost în cadrul companiei Proclim HVAC S.R.L., așa cum în mod eronat susține.

22. Domnul C. are numai calitatea de asociat al societății Proclim HVAC S.R.L., iar firma este administrată și condusă de doamna D.

23. Referitor la afirmația petentei potrivit căreia a decis să părăsească sediul Daclim în urma nenumăratelor atitudini ostile și umilitoare, partea reclamată susține că petenta nu a dovedit niciun element de fapt al hărțuirii morale.

24. Totodată, reclamatul susține că nu avea cum să plătească salarii unei persoane care nu a avut niciodată un contract de muncă.

25. Concluzionând, reclamata susține că petenta nu a demonstrat existența unei discriminări săvârșite la locul de muncă.

26. Astfel, reclamata face trimitere la prevederile art. 2 alin. 5 prin raportare la faptul că prin petiția sa, petenta a făcut încadrarea legală indicând art. 2 alin. 5 și referindu-se, în opinia sa, exclusiv la hărțuirea morală la locul de muncă, fapt pentru care solicită respingerea petiției, motivat de faptul că nu se afla în relații de muncă, deci nu era angajată.

27. Având în vedere definiția oferită de cadrul legal, reclamata precizează că textele circumstanțiază fără echivoc faptul că numai o persoană care are calitatea de angajat poate avea calitatea de victimă în sensul art. 2 alin. 5¹ și următoarele din O.G. nr. 137/2000, iar petenta nu avea calitatea de angajat la data de 08.04.2021.

28. Astfel, reclamata adaugă că petenta a depus înscrisuri prin care a invocat pretinse acte de hărțuire morală la locul de muncă, pretins săvârșite la o dată la care aceasta nu avea un contract de muncă.

29. Reclamata menționează, de asemenea, faptul că domnul Cioponea Constantin indicat de petentă în memoriul său nu are calitatea de angajat al societății Proclim HVAC S.R.L., nu a desfășurat și nici nu desfășoară activitate în baza unui contract de muncă în cadrul firmei la care a fost angajată petenta, acesta având doar calitatea de asociat al societății PROCLIM HVAC S.R.L. iar firma la care a fost angajată petenta este administrată și condusă de doamna D. care are calitatea de Administrator al societății, astfel cum rezultă din certificatul constatator emis de Oficiul Național al Registrului Comerțului pe care îl atașează.

30. În concluzie, reclamata dorește a se avea în vedere faptul că petenta nu a fost niciodată angajata societății “DACLIM” ci angajata societății PROCLIM HVAC S.R.L. iar faptele invocate s-au derulat după încetarea contractului de muncă al petentei cu societatea Proclim HVAC S.R.L., deci după încetarea calității sale de angajat și nici nu a dovedit niciun element de fapt al hărțuirii morale.

31. Societatea Daclim HVAC S.R.L. menționează că nu este în posesia documentelor care fac dovada raporturilor de muncă ale petentei și, având în vedere că aceste înscrisuri conțin date cu caracter personal, precum și pentru a evita un potențial litigiu cu privire la dezvăluirea datelor cu caracter personal de către societatea Proclim HVAC S.R.L. către societatea Daclim HVAC S.R.L., în interesul soluționării dosarului, a înaintat citația și petiția către societatea Proclim HVAC S.R.L. pentru ca această societate să prezinte direct înscrisurile, cu indicarea numărului de dosar.

32. Partea reclamată solicită respingerea petiției și își exprimă acordul expres pentru soluționarea cauzei în lipsă.

33. Societatea Proclim HVAC S.R.L. a formulat punctul de vedere înregistrat cu nr. 5625/27.07.2021.

34. Astfel, în interesul soluționării dosarului, societatea comunică următoarele:

- Petenta a fost angajata societății începând cu data de 29.09.2020, conform contractului individual de muncă nr. 16/28.09.2020, în funcția de operator introducere, validare și prelucrare date;
- Prin cererea din 04.03.2021 (anexată), petenta a solicitat încetarea contractului individual de muncă;
- Ca urmare a acestei cereri, a fost emisă Decizia nr. 1/05.03.2021, de încetare a contractului individual de muncă nr. 16/28.09.2020, astfel încât începând cu data de 05.03.2021, petenta nu a mai avut calitatea de angajat al societății;
- Domnul C. nu a avut niciodată calitatea de angajat al societății.

35. Reclamatul atașează totodată înscrisuri.

VI. Motivarea în fapt și drept

Legislație și principii

35. Privind probarea faptelor de discriminare, art. 20 alin. 6 din **O.G. nr. 137/2000** prevede: *„Persoana interesată va prezenta fapte pe baza cărora poate fi prezumată existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că nu a avut loc o încălcare a principiului egalității de tratament. În fața Colegiului director se poate invoca orice mijloc de probă, respectând regimul constituțional al drepturilor fundamentale, inclusiv înregistrări audio și video sau date statistice.”*

36. **O.G. nr. 137/2000**, la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.*

37. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

38. Hărțuirea reprezintă o formă specifică de discriminare, prin care se atinge dreptul la demnitate.

39. În acest sens art. 2 alin. 5 din **O.G. nr. 137/2000** prevede: „*Constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv.*”

40. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**: „*exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile*”).

41. Prin nediferențiere, judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „*art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (Van der Musselle împotriva Belgiei, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit, 30 iulie 1998, §75).*”

42. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu, iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

43. Criteriile enumerate de **O.G. nr. 137/2000** sunt doar ilustrative, nu exhaustive, precizând „*sau oricare alt criteriu*”, însă aceste criterii, conform cauzisticii CEDO, trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (*Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei, 7 decembrie 1976, §56*). „*Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele*” (*Clift împotriva Regatului Unit, 13 iulie 2010, §55*), menționând că noțiunea „*orice altă situație*” trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil (*Clift împotriva Regatului Unit, 13 iulie 2010, §56-61*), cu atât mai larg cu cât dreptul atins este considerat a fi mai important (*Clift împotriva Regatului Unit, 13 iulie 2010, §62*).

44. Privind restrângerea drepturilor petentului, Colegiul director se raportează la dreptul la demnitate, asigurat prin art. 1 alin. 3 al **Constituției României**: „*România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.*”

45. **Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale** (cunoscut în general sub denumirea de **Convenția europeană a drepturilor omului**, în continuare **Convenția**) prevede, la art. 10 alin. 2, limitarea libertății de exprimare: „*Exercitarea acestor libertăți, ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă*

unor formalități, condiții, restrângeri sau unor sancțiuni prevăzute de lege care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.” Prin urmare, în conformitate cu acest tratat internațional, în Europa libertatea de exprimare nu este un drept absolut. Nu este lipsit de relevanță nici faptul că libertatea de exprimare este singurul drept cu privire la care **Convenția** subliniază: „*comportă îndatoriri și responsabilități*”.

46. Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) analizează, în ordine, următoarele aspecte:

- existența unei limitări a libertății de exprimare;
- legalitatea restrângerii libertății de exprimare prin
 - existența unei norme juridice care prevede restrângerea;
 - calitatea normei juridice, și anume
 - accesibilitatea;
 - precizitatea;
 - previzibilitatea normei;

• legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);

- necesitatea restrângerii într-o societate democratică.

47. În mod evident, orice sancționare a limbajului discriminator, chiar și doar printr-un avertisment de natură contravențională, reprezintă o limitare a libertății de exprimare.

48. Privind legalitatea restrângerii, situația din România este cât se poate de clară. **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale** promovează respectarea dreptului la demnitate; există și o protejare a dreptului la demnitate prin art. 15 al **Ordonanței de guvern nr. 137/2000 privind combaterea tuturor formelor de discriminare**, republicată, accesibilă (prin publicarea în **Monitorul Oficial al României**), cu sancțiuni evidente.

49. Legitimitatea sancționării este dată prin nevoia de a proteja, în principal, reputația și drepturile altora, dar se poate invoca, spre exemplu, și siguranța publică, apărarea ordinii, protecția moralei etc.

50. Necesitatea restrângerii într-o societate democratică este elementul cel mai subiectiv din analiza CEDO. Având în vedere acest fapt, CEDO a elaborat un set de principii aplicabile în domeniu:

- a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care offensează, șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt

- cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângeri trebuie stabilite în mod convingător (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49); astfel, între altele, în contextul opiniilor religioase și credințelor este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane; statele au o marjă de apreciere când reglementează libertatea de exprimare în relație cu afirmații care ofensează convingerile personale, în special cele morale sau religioase (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- d) în cazul moralității nu este posibil să se ajungă la un concept uniform european privind semnificația religiei în societate; chiar și în interiorul unui stat pot exista variații ale conceptului; prin urmare nu este posibil să se ajungă la o definiție comprehensivă privind ce reprezintă o limitare permisibilă a libertății de exprimare dacă exprimarea se îndreaptă împotriva sentimentului religios al altora; o marjă de apreciere trebuie lăsat prin urmare autorităților naționale în a stabili necesitatea unei astfel de limitări; această situație însă nu exclude o supervizare din partea CEDO (ex. **OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50);
- e) îndatoririle și responsabilitățile legate de exercitarea libertății de exprimare au o semnificație specială în situații de conflict sau de tensiuni, o grijă particulară trebuie manifestată față de vehicularea prin presă a limbajului urii sau a promovării violenței (ex. **SÜREK și ÖZDEMİR împotriva TURCIEI**, nr. 23927/94 și nr. 24277/94, 8 iulie 1999, § 63);
- f) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (ex. **GÜNDÜZ împotriva TURCIEI**, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40);
- g) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare sau persoanele care incită la ură rasială să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (ex. **GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI**, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979);
- h) abuzul cu libertatea de exprimare nu este compatibil cu democrația și drepturile omului, încalcă drepturile altora (ex. **WITZSCH împotriva GERMANIEI**, nr. 7485/03, 13 decembrie 2005);

- i) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al **Convenției** (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35);
- j) atacurile vehemente împotriva grupurilor religioase sau etnice sunt incompatibile cu valorile proclamate și garantate de Convenție, și anume toleranța, pacea socială și nediscriminarea (ex. **NORWOOD împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 23131/03, 16 noiembrie 2004);
- k) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (ex. **HANDYSIDE împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 5493/72, 7 decembrie 1976, § 49);
- l) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31; trebuie să existe o proporționalitate între impactul afirmației sancționate și sancțiune (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 40); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea atacurilor indecente asupra obiectelor venerației religioase trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (ex. **OTTO-PREMINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI**, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49);
- m) **Convenția** nu lasă prea mult spațiu restricțiilor în domeniul discursurilor politice sau discursurilor care ating interesul general; permisivitatea privind criticile față de guvern trebuie să fie mai pronunțată decât privind cetățeni privați, chiar și politicieni; într-un sistem democratic acțiunile guvernului trebuie urmărite îndeaproape nu doar de către autoritățile legislative și judiciare, dar și de opinia publică; poziția dominantă ce ocupă guvernul îi recomandă să nu utilizeze sancțiunile penale, întrucât are alte posibilități de a răspunde la atacuri și critici injuste; autorităților competente ale statului rămân suficiente posibilități de a adopta, în calitatea lor de garanți ai ordinii publice, măsuri de sancționare adecvate fără ca acestea să devină excesive; totuși în situația în care afirmațiile incită la violență împotriva unor persoane sau oficiali ori împotriva unui segment al societății, autoritățile statului se bucură de o apreciere mai largă când examinează necesitatea restrângerii libertății de exprimare (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);
- n) libertatea de exprimare are o importanță specială pentru politicieni sau persoanele alese ca reprezentanții unui electorat, care trebuie să-și atragă atenția asupra preocupării lor; limitarea libertății de exprimare pentru un politician aflat în

- opozitie sau pentru un parlamentar solicita un examen mai temeinic din partea CEDO (ex. **CASTELLS împotriva SPANIEI**, nr. 11798/85, 23 aprilie 1992, § 42);
- o) fără dubii, libertatea discursului politic nu este absolut prin natura sa, statele pot introduce restricții și sancțiuni, CEDO având rolul final de a analiza compatibilitatea acestor măsuri cu libertatea de exprimare (ex. **INCAL împotriva TURCIEI**, nr. 41/1997/825/1031, 9 iunie 1998, § 53);
- p) presa joacă un rol esențial într-o societate democratică; deși nu trebuie să treacă de anumite limite, cum ar fi privind securitatea națională, integritatea teritorială, amenințarea cu violență, prevenirea dezordinii și criminalității, respectarea reputației și drepturilor altora, necesitatea de a preveni transmiterea unor informații confidențiale, are sarcina de a oferi — într-o manieră conformă cu obligațiile și responsabilitățile sale — informații și idei de interes public, în particular în chestiuni politice, inclusiv cele care divid societatea dar și cele care prezintă justiția; libertatea presei reprezintă unul din cele mai bune posibilități de a crea o opinie privind ideile și atitudinile liderilor politici; libertatea jurnalistică acoperă posibila recurgere la un grad de exagerare, chiar și provocare (ex. **LINGENS împotriva AUSTRIEI**, nr. 9815/82, 8 iulie 1986, § 41-42);
- q) presa nu are doar dreptul ci și obligația de a prezenta informații de interes public conform dreptului publicului de a primi aceste informații (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- r) nu se protejează doar informația în sine, dar și forma prin care se aduce la cunoștința opiniei publice (ex. **JERSILD împotriva DANEMARCEI** [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31);
- s) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (ex. **CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI**, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115);
- t) principiile privind libertatea de exprimare vizează și funcționarii publici, deși este legitimat ca statul să impună față de ei obligația discreției, ținând cont de statutul lor special (ex. **AHMED și alții împotriva REGATULUI UNIT**, nr. 65/1997/849/1056, 2 septembrie 1998, § 56).

51. Art. 30 al **Consituției României** care asigură libertatea de exprimare, prevede și limitele acestei libertăți:

„(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război, de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.”

52. Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme, iar lezarea acestui drept poate fi sancționată chiar și penal: „*Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziariști etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofenșați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art.1 alin.(3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.*”

53. Art. 26 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000** prevede: „*Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (2), (4), (5) și (7), art. 6-9, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, 13, 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.*”

Colegiul director al CNCD reține următoarele:

54. Se constată că reclamatul a trimis un e-mail mai multor persoane, având următorul conținut: „*Fata asta e handicapata mintal, o sa ii plătesc bani azi, poate are nevoie sa isi cumpere corsete sa meargă la f***, sigur mai are numerele de telefon de la muncitori*”.

55. Din punctul de vedere al dreptului la demnitate, persoanele de gen feminin se află în situație similară cu persoanele de gen masculin.

56 Criteriul de diferențiere este cel al genului, reclamatul formulând clar textul în acest context.

57. Afirmatia este de natură să vizeze atingerea demnității, să creeze o atmosferă de intimidare, ostilă, degradantă, umilitoare, ofensatoare îndreptată împotriva petentei pe criteriul de gen.

58. Astfel fapta reclamatului reprezintă discriminare, întrucât a creat o deosebire pe criteriul de gen care a avut ca scop și efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la demnitate.

59. În consecință afirmația reprezintă hărțuire în sensul art. 2 alin. 5 din **O.G. nr. 137/2000**.

59. Astfel de afirmații, în conformitate cu cazuistica CEDO, nu sunt protejate de dreptul la liberă exprimare. În primul rând trebuie constatat faptul că în niciun caz soluționat de CEDO privind afirmații triviale, sexiste, misogine nu s-a acordat prioritate dreptului la liberă exprimare.

60. În mod evident, exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități. Obligația de a evita expresii care, în mod gratuit, ofensează pe alții, care reprezintă o ingerință în drepturile lor și care, astfel, nu contribuie la orice formă de

dezbateri publice capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane, are semnificație specială în situația în care se referă la un grup de persoane vulnerabile. În societatea din România femeile reprezintă un astfel de grup. Reclamatul putea formula critici la adresa petentei fără afirmații triviale, sexiste și misogine care au ofensat în mod gratuit.

61. Toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, astfel că este necesar să se sancționeze orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță. Afirmațiile petentului sunt de natură să promoveze o imagine negativă a femeii în general.

62. Colegiul director aplică amenda contravențională în cuantum de 20.000 lei față de Constantin Cioponea, administrator la S.C. DACLIM HVAC S.R.L., cu sediul în mun. București, șos. Vitan Bârzești 7D, bl. 1, sc. B, etaj 6, ap. 109, sector 4, având în vedere următoarele:

- a) discriminarea a vizat o persoană însă, indirect, afectează imaginea generală a femeilor;
- b) afirmațiile sexiste, misogine reprezintă o încălcare gravă a dreptului la demnitate;
- c) reclamatul a utilizat un limbaj extrem de injurios la adresa petentei, trimițând mesajul și altor 2 persoane;

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, pcu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate reprezintă hărțuire conform art. 2 alin. 5 din **O.G. nr. 137/2000**;
2. Aplică amenda contravențională de 20.000 lei față de **C.** conform art. 26 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000**;
3. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii:

Amenda se va achita la **compartimentul de specialitate din cadrul instituției Primarului (unitatea administrativ-teritorială) localității unde domiciliază contravenientul (conform art. 8 alin. 4 din O.G. nr. 2/2001)**, dovada plății se va trimite către CNCD în termen de 15 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

BĂNICĂ CERASELA CLAUDIA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

Red.: C.J., I.H. și C.M.I.

Data redactării: 20.06.2023

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare** și **Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

